

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ФІНАНСОВО-ПРАВОВИЙ КОЛЕДЖ»**

УХВАЛЕНО
на засіданні Вченої ради
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»
Голова Вченої ради
 Т.О. Губанова
(протокол від 22.08.2018р. № 1)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Директор
ПВНЗ «Фінансово-правовий коледж»
 Т.О. Губанова
(наказ від 22.08.2018 р. № 24-н)

БАНКІВСЬКА СИСТЕМА

СИЛЛАБУС

освітньо-професійна програма	072 Фінанси, банківська справа та страхування
освітньо-кваліфікаційний рівень	молодший спеціаліст
форма навчання	денна

Розробник: Розробник: керівник групи забезпечення, викладач кафедри фінансів і кредиту
д.е.н., доц. Лисенок О.В.

ЗМІСТ

1. Основні характеристики навчальної дисципліни.....	3
2. Вступ.....	4
3. Програма навчальної дисципліни.....	5
4. Тематика та план лекційних, семінарських занять.....	6
5. Завдання для контрольних модульних робіт, самостійних робіт.....	11
6. Система поточного і підсумкового контролю.....	39
7. Питання до іспиту.....	41
8. Список рекомендованих джерел.....	44

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань – **Управління та адміністрування**

Спеціальність – **072 Фінанси, банківська справа і страхування**

Освітній ступінь – **молодший спеціаліст**

Курс - **III**

Кількість кредитів та годин – **5 кредитів /150 годин**

Характеристика дисципліни – **нормативна**

Семестр – **6**

Лекцій – **34 години**

Семінарів – **34 годин**

Самостійної роботи – **78 годин**

Консультації – **4 години**

Вид контролю – **іспит у 6 семестрі**

Банківська система виступає важливим елементом економічної системи, забезпечуючи грошові розрахунки між ринковими агентами, трансформацію грошових коштів суспільства в обслуговуванні інвестиційних процесів. Дисципліна «Банківська система» є однією із профілюючих у підготовці фахівців з фінансів та кредиту. Зміст дисципліни є логічним продовженням інших дисциплін банківського циклу, які вивчалися на попередніх етапах підготовки фахівців фінансово-банківського профілю.

Мета дисципліни полягає у наданні студентам знань у сфері теоретико-методичних і організаційно-правових засад функціонування банківської системи, її ролі у економічному розвитку країни.

Завдання дисципліни: з'ясування сутності банківської діяльності, банку та банківської системи, ролі банківської системи в економічному розвитку країни, місця центрального банку в банківській системі, основних засад функціонування банків на ринку банківських послуг, вивчення ролі управління ризиками у банківській діяльності, провідних сфер міжнародного банківського бізнесу, напрямів забезпечення стабільності банківської системи та державного регулювання банківської системи.

Предмет дисципліни: діяльність банків та інститутів банківського регулювання з організації, планування, контролю в процесі виконання ним своїх функцій.

Дисципліна «Банківська система» має тісний взаємозв'язок з такими дисциплінами як «Гроші та кредит», «Банківське право», «Операції банківських та небанківських кредитних установ», «Грошово-кредитні системи зарубіжних країн», «Центральний банк та грошово-кредитна політика», «Аналіз діяльності кредитних установ».

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<i>ТЕМА</i>	<i>ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ</i>		
	ЛЕКЦІЇ	ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	СРС
Базовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади організації банківської системи			
Тема 1. Сутність банку та банківської діяльності	4	4	8
Тема 2. Теоретичні засади організації банківської системи	4	4	8
Тема 3. Центральний банк у банківській системі	4	4	8
Тема 4. Організація діяльності та управління банком	4	4	8
Тема 5. Банки на ринку банківських послуг	4	4	6
Базовий модуль 2. Забезпечення ефективного функціонування банківської системи			
Тема 6. Ризики у банківській діяльності	4	4	10
Тема 7. Банківська система в умовах глобалізації	2	2	10
Тема 8. Стабільність банківської системи	4	4	10
Тема 9. Державне регулювання банківської системи	4	4	10
<i>Всього, год.</i>	34	34	78

ТЕМАТИКА ТА ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Лекція 1-2. Тема 1. «Сутність банку та банківської діяльності» (4 год)

1. Генезис банківської діяльності.
2. Сутність банківської діяльності.
3. Сутність банку: макро-, мікро- економічний та правові підходи.
4. Види банків у банківській системі.
5. Особливості ісламської банківської системи.
6. Банківські об'єднання: види та порядок створення. Банківські об'єднання у банківській системі України.

Лекція 3-4. Тема 2. «Теоретичні засади організації банківської системи» (4 год)

1. Сутність банківської системи.
2. Інституційна структура банківської системи.
3. Моделі банківських систем та їх особливості.
4. Роль банківської системи в економічному розвитку країни. Гіпотеза «нейтральності банківської системи».
5. Етапи та особливості формування і функціонування банківської системи України.

Лекція 5-6. Тема 3. «Центральний банк у банківській системі» (4 год)

1. Закономірності виникнення і розвиток центральних банків.
2. Функції та роль центрального банку.
3. Незалежність центрального банку.
4. Перспективи створення єдиного фінансового регулятора.
5. Операції центрального банку.
6. Статус, структура та діяльність Національного банку України.

Лекція 7-8. Тема 4. «Організація діяльності та управління банком» (4 год)

1. Порядок створення банку в Україні.
2. Особливості державної реєстрації банків в Україні.
3. Ліцензування банківської діяльності в Україні.
4. Органи управління банком.
5. Особливості функціонування різних організаційних структур у банках.
6. Переваги та недоліки централізованої та децентралізованої структур управління банком.
7. Організація корпоративного управління в банках.
8. Корпоративне управління в банках України.
9. Реорганізація банків, її види та методи.

Лекція 9-10. Тема 5. «Банки на ринку банківських послуг» (4 год)

1. Види операцій та позабалансової діяльності банку.
2. Поняття ринку банківських послуг, його структура та основні учасники.
3. Сучасні технології та фінансові інновації у банківській діяльності.
4. Дистанційне обслуговування клієнтів банку.
5. Стратегії банку на ринку банківських послуг.
6. Конкуренція на ринку банківських послуг.
7. Консолідація в банківському секторі.
8. Антимонопольне регулювання банківської системи.

Лекція 11-12. Тема 6. «Ризики у банківській діяльності» (4 год)

1. Роль та місце ризику у банківській діяльності.
2. Класифікація банківських ризиків.
3. Основні підходи до управління банківськими ризиками.
4. Управління активами-пасивами банку: сутність та цілі.
5. Методи досягнення цілей управління активами-пасивами.
6. Роль власного капіталу у банківській діяльності.
7. Різновиди оцінки банківського капіталу.
8. Концепція економічного капіталу та її застосування.
9. Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банках.

Лекція 13. Тема 7. «Банківська система в умовах глобалізації» (2 год)

1. Міжнародний банківський бізнес та його сфери.
2. Міжнародні фінансові центри та міжнародний банківський бізнес.
3. Офшорний банківський бізнес.
4. Іноземний капітал у банківській системі.
5. Взаємодія банківської системи з міжнародними фінансовими організаціями.

Лекція 14. Тема 8. «Стабільність банківської системи» (2 год)

1. Стабільність банківської системи та системний ризик.
2. Банкрутство банку: причини та наслідки.
3. Банківська паніка та банківські кризи.
4. Антикризове управління банківською системою.
5. Відкритість та прозорість банківської діяльності.

Лекція 15. Тема 9. «Державне регулювання банківської системи» (2 год)

1. Необхідність та цілі регулювання банківської діяльності.
2. Банківський нагляд, його завдання та принципи організації.
3. Фінансовий моніторинг.
4. Міжнародні стандарти банківської діяльності.
5. Система страхування (гарантування) депозитів та проблема морального ризику.

6. Розвиток банківського регулювання на наднаціональному рівні.

Семінарське заняття 1. Тема 1. «Сутність банку та банківської діяльності» (2 год)

1. Генезис банківської діяльності.
2. Сутність банківської діяльності.
3. Сутність банку: макро-, мікро- економічний та правові підходи.

Семінарське заняття 2. Тема 1. «Сутність банку та банківської діяльності» (2 год)

4. Види банків у банківській системі.
5. Особливості ісламської банківської системи.
6. Банківські об'єднання: види та порядок створення. Банківські об'єднання у банківській системі України.

Семінарське заняття 3. Тема 2. «Теоретичні засади організації банківської системи» (2 год)

1. Сутність банківської системи.
2. Інституційна структура банківської системи.
3. Моделі банківських систем та їх особливості.

Семінарське заняття 4. Тема 2. «Теоретичні засади організації банківської системи» (2 год)

4. Роль банківської системи в економічному розвитку країни. Гіпотеза «нейтральності банківської системи».
5. Етапи та особливості формування і функціонування банківської системи України.

Семінарське заняття 5. Тема 3. «Центральний банк у банківській системі» (2 год)

1. Закономірності виникнення і розвиток центральних банків.
2. Функції та роль центрального банку.
3. Незалежність центрального банку.

Семінарське заняття 6. Тема 3. «Центральний банк у банківській системі» (2 год)

4. Перспективи створення єдиного фінансового регулятора.
5. Операції центрального банку.
6. Статус, структура та діяльність Національного банку України.

**Семінарське заняття 7. Тема 4. «Організація діяльності та управління банком»
(2 год)**

1. Порядок створення банку в Україні.
2. Особливості державної реєстрації банків в Україні.
3. Ліцензування банківської діяльності в Україні.
4. Органи управління банком.
5. Особливості функціонування різних організаційних структур у банках.

**Семінарське заняття 8. Тема 4. «Організація діяльності та управління банком»
(2 год)**

6. Переваги та недоліки централізованої та децентралізованої структур управління банком.
7. Організація корпоративного управління в банках.
8. Корпоративне управління в банках України.
9. Реорганізація банків, її види та методи.

Семінарське заняття 9. Тема 5. «Банки на ринку банківських послуг» (2 год)

1. Види операцій та позабалансової діяльності банку.
2. Поняття ринку банківських послуг, його структура та основні учасники.
3. Сучасні технології та фінансові інновації у банківській діяльності.
4. Дистанційне обслуговування клієнтів банку.

Семінарське заняття 10. Тема 5. «Банки на ринку банківських послуг» (2 год)

5. Стратегії банку на ринку банківських послуг.
6. Конкуренція на ринку банківських послуг.
7. Консолідація в банківському секторі.
8. Антимонопольне регулювання банківської системи.

Семінарське заняття 11. Тема 6. «Ризики у банківській діяльності» (2 год)

1. Роль та місце ризику у банківській діяльності.
2. Класифікація банківських ризиків.
3. Основні підходи до управління банківськими ризиками.
4. Управління активами-пасивами банку: сутність та цілі.
5. Методи досягнення цілей управління активами-пасивами.

Семінарське заняття 12. Тема 6. «Ризики у банківській діяльності» (2 год)

6. Роль власного капіталу у банківській діяльності.
7. Різновиди оцінки банківського капіталу.
8. Концепція економічного капіталу та її застосування.
9. Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банках.

Семінарське заняття 13. Тема 7. «Банківська система в умовах глобалізації» (2 год)

1. Міжнародний банківській бізнес та його сфери.
2. Міжнародні фінансові центри та міжнародний банківський бізнес.
3. Офшорний банківський бізнес.
4. Іноземний капітал у банківській системі.
5. Взаємодія банківської системи з міжнародними фінансовими організаціями.

Семінарське заняття 14. Тема 8. «Стабільність банківської системи» (2 год)

1. Стабільність банківської системи та системний ризик.
2. Банкрутство банку: причини та наслідки.
3. Банківська паніка та банківські кризи.
4. Антикризове управління банківською системою.
5. Відкритість та прозорість банківської діяльності.

Семінарське заняття 15. Тема 9. «Державне регулювання банківської системи» (2 год)

1. Необхідність та цілі регулювання банківської діяльності.
2. Банківський нагляд, його завдання та принципи організації.
3. Фінансовий моніторинг.
4. Міжнародні стандарти банківської діяльності.
5. Система страхування (гарантування) депозитів та проблема морального ризику.
6. Розвиток банківського регулювання на наднаціональному рівні.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЬНИХ, МОДУЛЬНИХ РОБІТ, САМОСТІЙНИХ РОБІТ

Практичне заняття № 1 – розгорнута бесіда

на тему: «Сутність банку та банківської діяльності»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі.
- усвідомлення сутності банківської діяльності та банку, як інституту, що здійснює банківську діяльність;
- розуміння місця банків у економічній системі;
- знання типів і форм організації банківської діяльності.

План заняття:

1. Генезис банківської діяльності.
2. Сутність банківської діяльності.
3. Сутність банку: макро-, мікро- економічний та правові підходи.

Практичні завдання:

№1. Проаналізувавши дані таблиці «Зобов'язання банків України», визначте які банки в Україні можна віднести до системоутворюючих згідно з визначенням НБУ. Побудуйте в програмі *Excel* відповідний графік динаміки показника, який є критерієм системності для виявлених Вами системоутворюючих банків. Про що свідчать дані цифри?

[<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnosti-banku-absolyutni/zobov-yazannya-bankiv-ukrayini>]

№2. Охарактеризуйте структуру банківської системи України станом на 1.01.2013 року, використовуючи статистичні матеріали офіційного сайту НБУ (бажано з побудовою графіків в *Excel*):

[http://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=58127].

Перевірка знань:

- Усне опитування
- Перевірка правильності виконання завдань

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Закон України "Про акціонерні товариства" від 07.09.2008 р. №514-VI.
4. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. №

2121-III.

5. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
6. Вулфел Ч.Дж. Энциклопедия банковского дела и финансов / Вулфел Ч.Дж. — М. : Корпорация «Фёдоров», 2000. — 1583 с.
7. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.- К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
8. Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
9. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. С.Панчишин, Г.Стеблій, А.Сташишин. – К.: Основи, 1998.
10. Рубцов Б.Б. Эволюция институтов финансового рынка и развитие экономики. Финансовые Институты и экономическое развитие : [колл. монография]. — М. : ИМЭМО РАН, 2006.
11. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття № 2 – розгорнута бесіда

на тему: «Сутність банку та банківської діяльності»

Що студент повинен знати і вміти:

- усвідомлення сутності банківської діяльності та банку, як інституту, що здійснює банківську діяльність;
- розуміння місця банків у економічній системі;
- знання типів і форм організації банківської діяльності.

План заняття:

4. Види банків у банківській системі.
5. Особливості ісламської банківської системи.
6. Банківські об'єднання: види та порядок створення. Банківські об'єднання у банківській системі України.

Практичні завдання:

№1. Охарактеризуйте структуру ринку депозитних інституцій США та динаміку частки активів комерційних банків в порівнянні з іншими фінансовими посередниками, використовуючи статистичні матеріали таблиці «FINANCIAL ASSETS OF PRIVATE DEPOSITORY INSTITUTIONS, 1980-2011» (бажано з побудовою графіків в *Excel*):

[<http://www2.iii.org/financial-services-fact-book/banking/all-sectors.html>].

№2. Охарактеризуйте структуру кредитного ринку США та динаміку частки активів комерційних банків в порівнянні з 5-ма іншими найбільшими фінансовими посередниками, використовуючи статистичні матеріали таблиці «CREDIT MARKET ASSET HOLDINGS, 2007-2011» (бажано з побудовою графіків в *Excel*):

[<http://www2.iii.org/financial-services-fact-book/banking/all-sectors.html>].

Перевірка знань:

- Усне опитування у форматі семінару-розгорнутої бесіди;
- Аналіз історичного розвитку банків та банківської діяльності;
- Аналіз макро- та мікро-економічного підходів до визначення сутності банку;
- Аналіз нормативно-правової бази різних країн щодо сутності та видів банків.

Література:

12. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
13. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
14. Закон України "Про акціонерні товариства" від 07.09.2008 р. №514-VI.
15. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
16. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
17. Вулфел Ч.Дж. Энциклопедия банковского дела и финансов / Вулфел Ч.Дж. — М. : Корпорация «Фёдоров», 2000. — 1583 с.
18. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.- К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
19. Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
20. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. С.Панчишин, Г.Стеблій, А.Сташишин. – К.: Основи, 1998.
21. Рубцов Б.Б. Эволюция институтов финансового рынка и развитие экономики. Финансовые Институты и экономическое развитие : [колл. монография]. — М. : ИМЭМО РАН, 2006.
22. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття № 3 - дискусія

на тему: «Теоретичні засади організації банківської системи»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- знання особливостей та тенденцій сучасного цивілізаційного розвитку;
- знання існуючих моделей банківських систем в контексті ролі банків в економічному розвитку;

План заняття:

1. Сутність банківської системи.
2. Інституційна структура банківської системи.

3. Моделі банківських систем та їх особливості.

Практичні завдання:

№1. На основі даних НБУ та Державного комітету статистики побудуйте в *Excel* графік співвідношення загального обсягу активів банківської системи до ВВП України протягом 2007-2017 роки. Проаналізуйте динаміку даного показника. Що саме відображає даний індикатор? Які економічні фактори впливали на зміну співвідношення протягом заданого періоду? Дані про активи банків окрім сайту НБУ, можна знайти тут:

[<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnosti-banku-absolyutni/aktivi-bankiv-ukrayini>]

№2. Проаналізуйте структуру банківської системи України з точки зору 4-х груп банків за розміром активів по класифікації НБУ, побудувавши структурні діаграми кількості банків (№1), обсягів активів (№2) та залучених депозитів (№3) в *Excel*.

Джерело даних (обирати останню найбільш свіжу дату):

[http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=64097]

Перевірка знань:

- Проведення бесіди за тематикою заняття
- Експрес-тестування

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Закон України "Про акціонерні товариства" від 07.09.2008 р. №514-VI.
4. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
5. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
6. Вулфел Ч.Дж. Энциклопедия банковского дела и финансов / Вулфел Ч.Дж. — М. : Корпорация «Фёдоров», 2000. — 1583 с.
7. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
8. Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
9. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. С.Панчишин, Г.Стеблій, А.Стасишин. — К.: Основи, 1998.
- 10.Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.: Дело Лтд, 1995.-768с.
- 11.Рубцов Б.Б. Эволюция институтов финансового рынка и развитие экономики. Финансовые Институты и экономическое развитие : [колл. монография]. — М. : ИМЭМО РАН, 2006.
- 12.Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття №4 - дискусія

на тему: «Теоретичні засади організації банківської системи»

Що студент повинен знати і вміти:

- знання існуючих моделей банківських систем в контексті ролі банків в економічному розвитку;
- навички аналізу інституційної структури банківської системи;

План заняття:

4. Роль банківської системи в економічному розвитку країни. Гіпотеза «нейтральності банківської системи».

5. Етапи та особливості формування і функціонування банківської системи України.

Задачі:

№1. Проаналізуйте динаміку щорічного приросту грошових агрегатів (M0, M1, M2...) протягом останніх 5 років

Дані: «Бюлетень НБУ» або файл «3.1. Огляди фінансових корпорацій» на сторінці сайту НБУ:

[http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=57897].

Порівняйте дані показники з динамікою індексу споживчих цін за аналогічний період (Державний комітет статистики). Побудуйте відповідний графік в *Excel* і зробіть висновки щодо характеру грошово-кредитної політики НБУ на основі отриманих даних.

№2. Проаналізуйте динаміку облікової ставки та середньозважених ставок рефінансування НБУ протягом останніх 5 років за різними типами кредитів (кредити, надані шляхом проведення тендера; кредити овернайт; операції репо)

Дані: «Бюлетень НБУ» або файл «Процентні ставки рефінансування банків Національним банком України» на сторінці сайту НБУ [http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44580].

Побудуйте відповідний графік в *Excel* і зробіть висновки щодо зміни характеру грошово-кредитної політики НБУ на основі отриманих даних.

Перевірка знань:

- обговорення тематичних наукових доповідей студентів у форматі семінару-конференції;
- аналіз основних моделей побудови банківських систем;
- розкриття проблематики впливу банківських систем на економічний розвиток;
- експрес-тестування.

Література:

13. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.

14. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
15. Закон України "Про акціонерні товариства" від 07.09.2008 р. № 514-VI.
16. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
17. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
18. Вулфел Ч.Дж. Енциклопедія банківського дела и финансов / Вулфел Ч.Дж. — М. : Корпорация «Фёдоров», 2000. — 1583 с.
19. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
20. Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
21. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. С.Панчишин, Г.Стеблій, А.Стасишин. — К.: Основи, 1998.
22. Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.: Дело Лтд, 1995.-768с.
23. Рубцов Б.Б. Эволюция институтов финансового рынка и развитие экономики. Финансовые Институты и экономическое развитие : [колл. монография]. — М. : ИМЭМО РАН, 2006.
24. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття № 5 – розгорнута бесіда

на тему: «Центральний банк у банківській системі»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- розуміння особливостей операційної діяльності центрального банку;
- розуміння основних тенденцій у розвитку регулювання фінансових інститутів у світі;

План заняття:

1. Закономірності виникнення і розвиток центральних банків.
2. Функції та роль центрального банку.
3. Незалежність центрального банку.
4. Перспективи створення єдиного фінансового регулятора.

Задачі

№1. На підставі даних, наведених у таблиці, складіть баланс Національного банку України за станом на 1 липня 2017 року і визначте статтю, яка відсутня у цій таблиці.

	(млн.грн.)
Статті балансу	Сумма

1. Статутний капітал	10
2. Кошти та депозити в іноземній валюті	77017
3. Кошти банків	19013
4. Монетарне золото	1881
5. Державні цінні папери України	395
6. Зобов'язання з перерахування прибутку до бюджету	921
7. Зобов'язання перед МВФ	13670
8. Кредити банкам та іншим позичальникам	945
9. Кошти державних установ	22676
10. Кредити отримані	205
11. Внутрішній державний борг	8524
12. Внески в рахунок квоти МВФ	10487
13. Резерви переоцінки основних засобів та нематеріальних активів	760
14. Інші активи	801
15. Цінні папери нерезидентів	54984
16. Фонди та інші резерви	3464
17. Авуари в СПЗ	5
18. Резерви переоцінки іноземної валюти та банківських металів	4587
19. Інші зобов'язання	264
20. Основні засоби та нематеріальні активи	2163

№2. Проаналізуйте динаміку щомісячного обсягу наданих Національним банком коштів для регулювання ліквідності банків протягом 2016 року за різними каналами (через постійно діючу лінію рефінансування (кредити овернайт); шляхом проведення тендеру з підтримання ліквідності банків)

Дані: файл «Результати проведення операцій Національного банку України з регулювання ліквідності банків» на сторінці сайту НБУ

[http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=44580].

Побудуйте відповідний графік в *Excel* і зробіть висновки щодо грошово-кредитної політики НБУ на основі отриманих даних.

Перевірка знань:

- Проведення бесіди за тематикою заняття
- Вирішення задач

Література:

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
2. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
3. Закон України "Про Національний банк України" від 20.05.1999 р. № 679-XIV.
4. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
5. Дідківська, Т. В. Внутрішні та зовнішні впливи на незалежність грошово-кредитної політики / Т. В. Дідківська // Актуальні проблеми економіки. –2008. – № 7. – С. 164–173.
6. Дзюблюк, О. Стратегія монетарної політики Національного банку України та її вплив на економічний розвиток / О. Дзюблюк // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 1. – С. 8–15.

7. Міщенко, В. І. Центральні банки: організаційно-правові засад / В. І. Міщенко, В. Л. Кротюк. – К. : Знання, 2004. – 372 с. – ISBN 966-620-202-6.
8. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. С.Панчишин, Г.Стеблій, А.Стасишин. – К.: Основи, 1998.
9. Пуховкіна, М. Ф. Центральний банк і грошово-кредитна політика[Текст] : навчально-методичний посібник / М. Ф. Пуховкіна, Т. П. Остапишин, В. С. Білошапка ; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – 4-е вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2010. – 312 с.
10. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.
11. Офіційний сайт Національного банку України www.bank.gov.ua.

Практичне заняття № 6 – розв’язання проблемних завдань

на тему: «Центральний банк у банківській системі»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- розуміння особливостей операційної діяльності центрального банку;
- розуміння основних тенденцій у розвитку регулювання фінансових інститутів у світі;

План заняття:

5. Операції центрального банку.
6. Статус, структура та діяльність Національного банку України.

Задачі:

№1. На підставі даних, наведених у таблиці, складіть баланс Банку Франції та проаналізуйте його.

Статті балансу	Млрд.євро
1. Капітал	462
2. Кошти, розміщені у нерезидентів, та цінні папери іноземних емітентів	11696
3. Кошти Уряду на рахунках в Банку	5434
4. Дорогоцінні метали	383
5. Цінні папери	374
6. Інші пасиви	1769
7. Готівка в обігу	3772
8. Кредити (надані)	47
9. Кошти на рахунках кредитних організацій –резидентів в Банку	1066
10. Інші активи	42
11. Основні засоби	62
12. Випущені цінні папери	101

№2. На основі даних НБУ та Державного комітету статистики побудуйте в *Excel* графік співвідношення загального обсягу активів банківської системи до ВВП України протягом 2007-2017 років. Проаналізуйте динаміку даного показника. Що саме відображає даний індикатор? Які економічні фактори впливали на зміну співвідношення протягом заданого періоду? Дані про активи банків окрім сайту НБУ, можна знайти тут:

[<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnosti-banku-absolyutni/aktivi-bankiv-ukrayini>]

Перевірка знань:

- Проведення бесіди за тематикою заняття
- Розв'язування практичних завдань
- Експрес-тестування

Література:

12. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
13. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
14. Закон України "Про Національний банк України" від 20.05.1999 р. № 679-XIV.
15. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
16. Дідківська, Т. В. Внутрішні та зовнішні впливи на незалежність грошово-кредитної політики / Т. В. Дідківська // Актуальні проблеми економіки. –2008. – № 7. – С. 164–173.
17. Дзюблюк, О. Стратегія монетарної політики Національного банку України та її вплив на економічний розвиток / О. Дзюблюк // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 1. – С. 8–15.
18. Міщенко, В. І. Центральні банки: організаційно-правові засад / В. І. Міщенко, В. Л. Кротюк. – К. : Знання, 2004. – 372 с. –ISBN 966-620-202-6.
19. Мишкін Фредерік С. Економіка грошей, банківської справи і фінансових ринків / Пер. з англ. С.Панчишин, Г.Стеблій, А.Стасишин. – К.: Основи, 1998.
20. Пуховкіна, М. Ф. Центральний банк і грошово-кредитна політика [Текст] : навчально-методичний посібник / М. Ф. Пуховкіна, Т. П. Остапишин, В. С. Білошапка ; Мін-во освіти і науки України, КНЕУ. – 4-е вид., перероб. і доп. – К. : КНЕУ, 2010. – 312 с.
21. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.
22. Офіційний сайт Національного банку України www.bank.gov.ua.

Практичне заняття № 7 – дискусія

на тему: «Організація діяльності та управління банком»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- розуміння особливостей управління банком та функціонування різних типів організаційних структур в банківській сфері.

План заняття:

1. Порядок створення банку в Україні.
2. Особливості державної реєстрації банків в Україні.
3. Ліцензування банківської діяльності в Україні.
4. Органи управління банком.
5. Особливості функціонування різних організаційних структур у банках.
6. Переваги та недоліки централізованої та децентралізованої структур управління банком.

Практичні завдання:

№1. Статутний капітал банку, який створюється, складає 95 млн. грн. і сформований за рахунок: грошових внесків акціонерів у розмірі 90 млн. грн.; на 5 млн. грн. - передачі приміщення, де, як передбачається, буде знаходитись банк. На день укладання установчого договору офіційний курс становив: 1 євро - 10,05 грн. та 1 дол. США – 7,98 грн.

Вкажіть чи мали місце порушення при формуванні статутного капіталу банку і якщо так, то поясніть які конкретно, приймаючи до уваги, що банк збирається здійснювати свою діяльність на території всієї України.

№2. Банк здійснив емісію акцій номінальною вартістю 10 грн. і загальною кількістю 200 тис. штук. Із загальної кількості емітованих акцій 80 тис. були реалізовані по ціні 12 грн. за одну акцію.

Визначити розмір статутного фонду та емісійного доходу банку від емісії акцій.

№3. Проаналізуйте обсяг статутного капіталу кожного з 5 найбільших нині банків України станом на 1 січня 2010, 2012, 2014, 2016 років. Побудуйте в *Excel* графік динаміки отриманих показників. Які фактори, на Вашу думку, впливали на зміну цих індикаторів?

Дані: файли за відповідні роки на сторінці сайту НБУ: Головна » Банківський нагляд » Дані фінансової звітності банків України.

[http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=74208].

Перевірка знань:

- Проведення диспуту
- Усне опитування
- Письмове тестування

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Закон України "Про акціонерні товариства" від 07.09.2008 р. №514-VI.
4. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
5. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
6. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
7. Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.: Дело Лтд, 1995.-768с.
8. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття № 8 – розв’язання проблемних завдань

на тему: «Організація діяльності та управління банком»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- розуміння особливостей корпоративного управління в банківській сфері.

План заняття:

7. Організація корпоративного управління в банках.
8. Корпоративне управління в банках України.
9. Реорганізація банків, її види та методи.

Практичні завдання:

№1. Проаналізуйте динаміку обсягу та кількості оголошених угод про злиття банків на ринку США протягом 2007-2017 років на основі даних таблиці «NUMBER AND VALUE OF ANNOUNCED FINANCIAL SERVICES MERGERS AND ACQUISITIONS BY SECTOR» сайту:

[<http://www2.iii.org/financial-services-fact-book/the-financial-services-industry/mergers.html>]

Побудувавши графік в програмі *Excel*, поясніть які фактори, на Вашу думку, вплинули на динаміку цих показників.

№2. Побудувавши відповідну структурну діаграму в *Excel*, визначте загальну частку банків у загальній сумі 10 найбільших поглинань фінансового сектору США. Проаналізуйте отримані дані.

Дані: з таблиці «TOP TEN CROSS-INDUSTRY FINANCIAL SERVICES ACQUISITIONS ANNOUNCED IN THE UNITED STATES», сайт:

[<http://www2.iii.org/financial-services-fact-book/the-financial-services-industry/mergers.html>]

№3. Використовуючи наведені дані, визначте суму активів, а також зобов'язань та капіталу банку: цінні папери власного боргу – 114; кореспондентські рахунки в інших банках – 33; міжбанківські кредити надані – 839; міжбанківські кредити отримані – 464; кореспондентські рахунки інших банків – 19; статутний капітал – 1500; строкові депозити клієнтів – 2029; нерозподілений прибуток – 232; цінні папери, придбані – 540; спеціальні фонди банку – 1364; депозити до запитання клієнтів – 3876; кореспондентський рахунок в центральному банку – 2146; кредити надані – 4978; каса – 147; кредити від центрального банку – 47; основні засоби – 962.

Перевірка знань:

- Вирішення задач
- Перевірка правильності виконання завдань

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Закон України "Про акціонерні товариства" від 07.09.2008 р. №514-VI.
4. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
5. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
6. Методичні рекомендації щодо вдосконалення корпоративного управління в банках України. Затверджені постановою Правління Національного банку України від 28 березня 2007 р. № 98.
7. Посилення корпоративного управління банківських установ // Базельський комітет з питань банківського нагляду, вересень. — Базель, 1999.
8. Принципи корпоративного управління, затверджені рішенням Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 11 груд. 2003 р., № 571.
9. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
10. Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
11. Костюк О.М. Корпоративне управління в банку [Текст] : монографія / О.М.Костюк. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008.
12. Стиглиць Дж. Quis custodiet ipsos custodies? Неудачи корпоративного управління при переході к ринку / Стиглиць Дж. // Экономическая наука современной России. — 2001. — № 4. — С. 108–146.

Практичне заняття №9 – розв’язання проблемних завдань

на тему: «Банки на ринку банківських послуг»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- розуміння особливостей операційної діяльності банку;
- вміння аналізувати та оцінювати рівень конкуренції в банківській системі;
- вміння аналізувати та оцінювати рівень концентрації в банківській системі.

План заняття:

1. Види операцій та позабалансової діяльності банку.
2. Поняття ринку банківських послуг, його структура та основні учасники.
3. Сучасні технології та фінансові інновації у банківській діяльності.
4. Дистанційне обслуговування клієнтів банку.

Практичні завдання:

№1. Охарактеризуйте структуру депозитного ринку України та динаміку частки 10 банків-лідерів, використовуючи статистичні матеріали таблиці «Депозити банків України» (бажано з побудовою графіків в *Excel*):

[<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnosti-banku-absolyutni/depoziti-bankiv-ukrayini>].

№2. Охарактеризуйте структуру кредитного ринку України та динаміку частки 10 банків-лідерів, використовуючи статистичні матеріали таблиці «Кредити банків України» (бажано з побудовою графіків в *Excel*):

[<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnosti-banku-absolyutni/krediti-bankiv-ukrayini>].

№3. На основі даних НБУ побудуйте в *Excel* графік загального співвідношення кредитів до депозитів по банківській системі України протягом 2005-2012 років. Проаналізуйте динаміку даного показника. Що саме відображає даний індикатор? Які економічні фактори впливали на зміну співвідношення протягом заданого періоду?

[<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnosti-bankiv-vidnosni/krediti-do-depozitiv-bankiv-ukrayini>]

№4. На грошовому ринку графік попиту на банківський кредит (С) задано рівнянням:

$$C=10-15r,$$

а графік пропозиції банківського кредиту на ринку задано як:

C=5+25г.

- а) побудуйте графіки даних рівнянь;
- б) знайдіть рівноважну ставку відсотка;
- в) вкажіть рівноважний обсяг банківського кредитування.

Перевірка знань:

- Постановка задач і загальне модерування;
- Опрацювання студентами проблемних ситуацій в міні-групах;
- Перевірка правильності виконання завдань;

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Закон України "Про інноваційну діяльність" №40-IV від 4.07.2002 р. зі змінами й доповненнями.
4. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
5. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
6. Закон України "Про платіжні системи та переказ грошей в Україні" від 05.04.2001 р. № 2346-III.
7. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України // Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368.
8. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
9. Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.: Дело Лтд, 1995.-768с.
10. Стратегия и стоимость коммерческого банка / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.
11. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття №10 – розв’язання проблемних завдань

на тему: «Банки на ринку банківських послуг»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- розуміння особливостей операційної діяльності банку;
- вміння аналізувати та оцінювати рівень конкуренції в банківській системі;
- вміння аналізувати та оцінювати рівень концентрації в банківській системі.

План заняття:

5. Стратегії банку на ринку банківських послуг.
6. Конкуренція на ринку банківських послуг.
7. Консолідація в банківському секторі.
8. Антимонопольне регулювання банківської системи.

Правктичні завдання:

№1. На основі наведених даних:

- 1) проведіть оцінку рівня консолідації на ринку кредитних послуг для юридичних осіб в Україні;
- 2) зробіть висновки щодо необхідності державного регулювання конкурентного середовища на даному ринковому сегменті;
- 3) як вплине на конкурентну ситуацію злиття двох найбільших суб'єктів даного ринку? (висновки побудуйте на аналізі зміни показника інтенсивності конкуренції)

Вихідні дані

Обсяг та фінансовий результат кредитної діяльності банків

(тис. грн.)

Назва банку	Кредити та заборгованість клієнтів		Процентні доходи на 01.01.2017 р.
	01.01.2016 р.	01.01.2017 р.	
ПРИВАТБАНК	14 325 629	101 855 171	14 232 444
УКРЕКСІМБАНК	6 861 871	52 094 251	7 272 464
ОЩАДБАНК	7 827 293	44 778 201	7 680 095
РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	7 863 111	43 853 742	7 295 259
УКРСИББАНК	6 882 651	38 699 290	6 049 508
УКРСОЦБАНК	6 010 062	37 473 835	5 343 767
ПРОМІНВЕСТБАНК	3 763 301	25 712 093	3 933 196
ВТБ БАНК	3 840 340	30 519 300	3 803 841
АЛЬФА-БАНК	5 500 747	22 907 595	4 160 323
ОТП БАНК	3 988 256	21 479 927	3 051 099

№2. Великий банк, що класифікується як системно важливий для даної банківської системи залучає депозити за середньою процентною ставкою 6,4% річних. Невеликий регіональний банк сплачує за депозитами в середньому 6,9% річних. Обсяг депозитного портфеля великого банку складає 10 млрд грн. од., а регіонального банку – 1 млрд грн. од.

Визначте чистий прибуток в розрахунку на 1 грн. од. депозитів, який отримує великий банк за рахунок того, що він є системно важливим.

Вкажіть, у якому розмірі чистий прибуток великого банку перевищує чистий прибуток регіонального банку за умови, що їх валовий дохід однаковий і вони несуть однакові витрати.

№3. Проаналізуйте за допомогою програми *Excel* таблицю «COMMERCIAL BANK CONCENTRATION BY ASSET SIZE» на сайті www2.iii.org, яка відображає показники концентрації банківської системи США

[<http://www2.iii.org/financial-services-fact-book/banking/commercial-banks.html>].

Як змінилися кількість та обсяг активів найбільших комерційних банків (*Greater than \$10 billion*) за останні роки? Чи підтверджують дані цифри гіпотезу про консолідацію банківського сектору в США? Аргументуйте відповідь.

Перевірка знань:

- Усне опитування
- Перевірка правильності виконання завдань
- Вирішення задач

Література:

12. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
13. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
14. Закон України "Про інноваційну діяльність" №40-IV від 4.07.2002 р. зі змінами й доповненнями.
15. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
16. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
17. Закон України "Про платіжні системи та переказ грошей в Україні" від 05.04.2001 р. № 2346-III.
18. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України // Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368.
19. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
20. Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.: Дело Лтд, 1995.-768с.
21. Стратегия и стоимость коммерческого банка / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.
22. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.
23. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
24. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
25. Закон України "Про інноваційну діяльність" №40-IV від 4.07.2002 р. зі змінами й доповненнями.
26. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
27. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
28. Закон України "Про платіжні системи та переказ грошей в Україні" від 05.04.2001 р. № 2346-III.
29. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України // Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368.
30. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
31. Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.: Дело Лтд, 1995.-768с.
32. Стратегия и стоимость коммерческого банка / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.
33. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии

финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття №11 – дискусія

на тему: «Ризики у банківській діяльності»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- усвідомлення ролі ризику у банківській діяльності;
- володіти знаннями у сфері нормативного регулювання ризиків банківської діяльності.

План заняття:

1. Роль та місце ризику у банківській діяльності.
2. Класифікація банківських ризиків.
3. Основні підходи до управління банківськими ризиками.
4. Управління активами-пасивами банку: сутність та цілі.
5. Методи досягнення цілей управління активами-пасивами.

Практичні завдання:

№1. Припустимо, що в умовах досконалої конкуренції у банківській системі спостерігається підвищення рівноважної процентної ставки за банківськими кредитами з 6% до 7%, а рівноважна процентна ставка за депозитами знижується з 4% до 3%.

Як зміниться чиста процентна маржа банку ?

№2. За допомогою програми *Excel* розрахуйте індекс консолідації Херфіндала-Хіршмана для банківської системи України, використовуючи дані про обсяг активів 50 найбільших банків за 2007-2017 роки. Про що свідчить динаміка індекса протягом даного періоду? Вихідні дані:

[<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnosti-banku-absolyutni/aktivi-bankiv-ukrayini>].

№3. Ризик-менеджер працює у банку, 180 млн. грн. активів якого мають середню дюрацію (строк до погашення) 5 років, а 180 млн. грн. пасивів — середню дюрацію 2 роки. Спрогнозуйте, що відбудеться з власним капіталом банку за всіх рівних умов, якщо відсоткові ставки зростуть на 5 процентних пункти. Які рішення має запропонувати ризик-менеджер керівництву для зниження процентного ризику?

Перевірка знань:

- Розгляд та підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
- Усне опитування

- Письмове тестування

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
4. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
5. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України // Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368.
6. Международная конвергенция измерения капитала и стандартов капитала: новые подходы / Банк международных расчетов. — Базель. — 2004. —Июнь. — 54 с.
7. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків». Схвалено Постановою Правління Національного банку України від 15 берез. 2004 р. № 104.
8. Положення про порядок формування та використання банками резервного фонду// Постанова Правління НБУ від 08.08.2001 р. № 334.
9. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
10. Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
11. Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.: Дело Лтд, 1995.- 768с.
12. Стратегия и стоимость коммерческого банка / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.
13. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття № 12– розв’язання проблемних завдань

на тему: «Ризики у банківській діяльності»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (вміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- володіти методикою управління активами-пасивами банку;
- вміння аналізувати та оцінювати достатність капіталу банку.

План заняття:

6. Роль власного капіталу у банківській діяльності.

7. Різновиди оцінки банківського капіталу.
8. Концепція економічного капіталу та її застосування.
9. Організація та функціонування системи ризик-менеджменту в банках.

Практичні завдання:

№1. За допомогою програми *Excel* розрахуйте показник ринкової концентрації, що характеризує загальну частку 20 банків-лідерів на ринку кредитів України, використовуючи дані про обсяг кредитів банків за 2007-2017 роки. Про що свідчить динаміка показника протягом даного періоду? Вихідні дані:

[<http://bankografo.com/analiz-bankiv/bankivska-statystyka/pokazniki-diyalnosti-banku-absolyutni/krediti-bankiv-ukrayini>].

№2. Банк «А» контролює активи з фіксованою ставкою на суму 45 млн. грн., чутливі до зміни процентної ставки активи на суму 90 млн. грн. При цьому пасиви з фіксованою ставкою складають 75 млн. грн., а пасиви, чутливі до зміни процентної ставки активи — 60 млн. грн.

Визначте за допомогою геп-аналізу, що станеться з прибутком банку, якщо відсоткові ставки виростуть на 5 процентних пункти. Що порадить ризик-менеджер керівництву для зниження чутливості банку до процентного ризику?

Перевірка знань:

- Виконання практичних завдань
- Експрес-опитування
- Вирішення задач

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
4. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
5. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України // Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368.
6. Международная конвергенция измерения капитала и стандартов капитала: новые подходы / Банк международных расчетов. — Базель. — 2004. —Июнь. — 54 с.
7. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків». Схвалено Постановою Правління Національного банку України від 15 берез. 2004 р. № 104.
8. Положення про порядок формування та використання банками резервного фонду// Постанова Правління НБУ від 08.08.2001 р. № 334.
9. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
10. Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
11. Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.: Дело Лтд, 1995.-768с.

12. Стратегия и стоимость коммерческого банка / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.
13. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.
14. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
15. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
16. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
17. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
18. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України // Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368.
19. Международная конвергенция измерения капитала и стандартов капитала: новые подходы / Банк международных расчетов. — Базель. — 2004. — Июнь. — 54 с.
20. Методичні вказівки з інспектування банків «Система оцінки ризиків». Схвалено Постановою Правління Національного банку України від 15 берез. 2004 р. № 104.
21. Положення про порядок формування та використання банками резервного фонду // Постанова Правління НБУ від 08.08.2001 р. № 334.
22. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
23. Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
24. Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.: Дело Лтд, 1995.-768с.
25. Стратегия и стоимость коммерческого банка / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.
26. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття № 13 – дискусія

на тему: «Банківська система в умовах глобалізації»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- аналізувати тенденції розвитку міжнародного банківського бізнесу;
- визначати стан і перспективи співпраці банківської системи України з міжнародними фінансовими організаціями.

План заняття:

1. Міжнародний банківській бізнес та його сфери.

2. Міжнародні фінансові центри та міжнародний банківський бізнес.
3. Офшорний банківський бізнес.
4. Іноземний капітал у банківській системі.
5. Взаємодія банківської системи з міжнародними фінансовими організаціями.

Практичні завдання:

№1. Проаналізуйте динаміку частки банків з іноземним капіталом протягом 2007-2017 р.р. на основі статистичних даних НБУ. Попередньо побудуйте графік динаміки в програмі Excell.

[http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798]

Про що свідчить дана динаміка? Які фактори впливали на зміну масштабів діяльності іноземних банків в Україні?

№2. Вартість банку в поточних ринкових цінах складає 1 млрд. грн. Вірогідність банкрутства даного банку складає 0,5. Якщо банк буде оголошено банкрутом то, за розрахунками топ-менеджерів банку, розмір виплат вкладникам з Фонду гарантування вкладів складе 200 млн. грн. Керівники банку, однак, можуть здійснити ризиковані капіталовкладення, які підвищать ринкову вартість банку до 2 млрд. грн., при цьому вірогідність банкрутства зросте до 0,75. Розмір виплат вкладникам з Фонду гарантування вкладів залишиться незмінним.

Визначте очікувану вартість банку в поточних ринкових цінах, а також очікувану вартість банку за умови, що керівники банку погодяться на ризиковані інвестиції. Поміркуйте, чи мають керівники стимул до здійснення цих інвестицій.

Перевірка знань

- Розгляд та підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
- Усне опитування
- Письмове тестування

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
4. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
5. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
6. Іноземні банки в Україні: вплив та регулювання : монографія / Р.В.Корнилюк, І.Б.Івасів, О.М.Диба. — К. : КНЕУ, 2012.
7. Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.: Дело Лтд, 1995.-768с.
8. Стратегия и стоимость коммерческого банка / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.
9. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття № 14 – розв’язання проблемних завдань

на тему: «Стабільність банківської системи»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- виконувати аналітичні розрахунки щодо стану неплатоспроможних банків.

План заняття:

1. Стабільність банківської системи та системний ризик.
2. Банкрутство банку: причини та наслідки.
3. Банківська паніка та банківські кризи.
4. Антикризове управління банківською системою.
5. Відкритість та прозорість банківської діяльності.

Практичні завдання:

№1. Банк знаходиться на межі банкрутства й розглядає два варіанти інвестицій з відповідним доходом та ризиком:

- 1) 100 тис. грн.. або 180 тис. грн. з вірогідністю 0,5 та 0,5;
- 2) 20 тис. грн.. або 250 тис. грн. з вірогідністю 0,5 та 0,5.

Розрахуйте очікуваний дохід від альтернативних варіантів інвестицій та визначте розмір необхідного доходу для уникнення банкрутства, за умови що необхідно отримати дохід 200 тис. грн..

№2. Капітал банку становить 10550 тис.грн., показник платоспроможності (адекватності капіталу) – 12,3%. Перелік найкрупніших позичальників банку (враховуючи 100% позабалансових зобов’язань) включає в себе (в тис.грн.):

Позичальник	Залишок заборгованості	Позичальник	Залишок заборгованості
Підприємство “А”	1675	Підприємство “D”	1080
Підприємство “В”	1434	Підприємство “Е”	1035
Підприємство “С”	1258	Підприємство “F”	960

Визначте дотримання банком нормативу “великих” кредитних ризиків та зробіть відповідні висновки.

№3. Зобов’язання банку склали 183 млн.грн, в т.ч. зобов’язання до запитання - 74 млн.грн., з кінцевим строком погашення до 30 днів– 14 млн.грн. Активи банку, зважені на коефіцієнти ризику склали 153 млн.грн. Сума загальних активів – 246 млн.грн., в т.ч. кошти в касі – 4 млн.грн., кошти на коррахунках у НБУ та в інших банках – 43 млн.грн., кошти строком до 30 днів – 10 млн.грн.

Визначте значення нормативу миттєвої ліквідності та зробіть відповідні висновки.

Перевірка знань:

- Виконання практичних завдань
- Експрес-опитування
- Письмове тестування

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
4. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
5. Інструкція про складання річного фінансового звіту банків України, затверджена Постановою НБУ від 26 грудня 2001 р. № 545.
6. Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України: затв. постановою Правління НБУ від 6 серпня 2009 р. №460.
7. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
8. Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
9. Івасів І.Б., Максимова А.В. Макроекономічне стрес-тестування банків: сутність, підходи та основні етапи / І.Б. Івасів, А.В.Максимова. // Фінанси, облік і аудит: зб. наук. праць. — К.: КНЕУ, 2011. — Вип. 18. — С. 75-85.
- 10.Ковзанадзе И. Системные банковские кризисы в условиях финансовой глобализации // Вопросы экономики. — 2002. — №8. — С. 89-95.
- 11.Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.:Дело Лтд, 1995.-768с.
- 12.Стратегия и стоимость коммерческого банка / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.
- 13.Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.
- 14.Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
- 15.Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
- 16.Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
- 17.Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
- 18.Інструкція про складання річного фінансового звіту банків України, затверджена Постановою НБУ від 26 грудня 2001 р. № 545.
- 19.Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України: затв. постановою Правління НБУ від 6 серпня 2009 р. №460.
- 20.Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.-К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
- 21.Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
- 22.Івасів І.Б., Максимова А.В. Макроекономічне стрес-тестування банків: сутність,

- підходи та основні етапи / І.Б. Івасів, А.В.Максимова. // Фінанси, облік і аудит: зб. наук. праць. — К.: КНЕУ, 2011. — Вип. 18. — С. 75-85.
- 23.Ковзанадзе И. Системные банковские кризисы в условиях финансовой глобализации // Вопросы экономики. — 2002. — №8. — С. 89-95.
- 24.Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.:Дело Лтд, 1995.-768с.
- 25.Стратегия и стоимость коммерческого банка / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.
- 26.Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

Практичне заняття № 15 – розв’язання проблемних завдань

на тему: «Державне регулювання банківської системи»

Що студент повинен знати і вміти:

- вміння критично мислити і генерувати креативні ідеї та вирішувати важливі проблеми на інноваційній основі;
- навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел);
- виконувати аналітичні розрахунки щодо ефективності системи регулювання банківської діяльності.

План заняття:

1. Необхідність та цілі регулювання банківської діяльності.
2. Банківський нагляд, його завдання та принципи організації.
3. Фінансовий моніторинг.
4. Міжнародні стандарти банківської діяльності.
5. Система страхування (гарантування) депозитів та проблема морального ризику.
6. Розвиток банківського регулювання на наднаціональному рівні.

Практичні завдання:

№1. Відрахування до резервного фонду банку встановлені загальними зборами акціонерів у розмірі 7 %. Розмір основного капіталу банку складає 270 млн. грн., у тому числі фактично сплачений зареєстрований статутний капітал - 140 млн. грн.

Додатковий капітал банку складає 285 млн. грн., у тому числі субординований борг становить 105 млн. грн. Фактичний розмір резервного фонду складає 131,5 млн. грн. Прибуток звітного періоду, що залишається у банку після сплати податків та інших обов’язкових платежів, становить 60 млн.грн.

Визначте:

- а) розмір відрахувань до резервного фонду;
- б) розрахункову величину резервного фонду банку;
- в) фактичний розмір резервного фонду банку після відрахувань прибутку до нього.

№2. Використовуючи наведені нижче дані, визначте суму регулятивного капіталу банку. Зробіть висновки, враховуючи, що банк збирається здійснювати діяльність на території усієї України.

Фактично сплачений зареєстрований статутний капітал	23 млн.грн.
Загальні резерви	0,75 млн.грн.
Прибуток минулих років	0,25 млн.грн.
Резерви під стандартну заборгованість клієнтів за кредитними операціями	1,5 млн.грн.
Результат переоцінки статутного капіталу	+0,30 млн.грн.
Субординований капітал	14 млн.грн.
Прибуток поточного року	0,8 млн.грн.

№3. Зобов'язання банку до запитання склали 518 млн.грн. Активи банку, зважені на коефіцієнти ризику склали 763 млн.грн., сума загальних активів – 1396 млн.грн., регулятивний капітал банку – 62 млн.грн.

Визначте значення нормативу адекватності регулятивного капіталу / платоспроможності (Н2) та зробіть відповідні висновки.

№4. За оцінками сума витрат державного бюджету на вихід із банківської кризи складає 20 млрд гр. од. в поточному році, 25 млрд гр. од. – у наступному і 35 млрд гр. од. через рік. При цьому, середньорічна процентна ставка протягом наступних 2 років складе 10%.

Визначте загальну суму, у яку обійдеться банківська криза за даний трирічний період в номінальному вираженні, а також в приведенному до теперішньої вартості з урахуванням фактору часу.

Перевірка знань:

- Виконання практичних завдань
- Експрес-опитування
- Письмове тестування

Література:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV.
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV.
3. Закон України "Про банки і банківську діяльність" від 07.12.2000 р. № 2121-III.
4. Закон України "Про господарські товариства" від 19.09.1991 р. № 1576-XII.
5. Закон України "Про фонд гарантування вкладів фізичних осіб" від 20.09.2001 р. № 2740-II.

6. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків України // Постанова Правління НБУ від 28.08.2001 р. № 368.
7. Международная конвергенция измерения капитала и стандартов капитала: новые подходы / Банк международных расчетов. — Базель. — 2004. —Июнь. — 54 с.
8. Положення про порядок формування обов'язкових резервів // Постанова Правління НБУ від 16.03.2006 р. № 91.
9. Положення про порядок формування та використання банками резервного фонду// Постанова Правління НБУ від 08.08.2001 р. № 334.
10. Положення про регулювання НБУ ліквідності банків України // Постанова Правління НБУ від 26.09.2006 р. № 378.
11. Енциклопедія банківської справи України / Редкол.: В.С. Стельмах та ін.- К.: Молодь, Ін Юре, 2001. -680 с.
12. Івасів І.Б. Управління вартістю банку : [монографія] / Івасів І.Б. — К. : КНЕУ, 2008. — 288 с.
13. Роуз П.С. Банковский менеджмент: Пер. с англ. — М.:Дело Лтд, 1995.- 768с.
14. Стратегия и стоимость коммерческого банка / И.А. Никонова, Р.Н. Шамгунов. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2004. — 304 с.
15. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Синки Дж. ; пер. с англ. — М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. — 1018 с.

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль

Види поточного контролю обираються викладачем, який веде семінарські заняття, за погодженням з лектором та у відповідності з цією програмою. Видами поточного контролю можуть бути опитування, тестування, контрольні роботи, колоквіуми.

При поточному контролі під час семінарських занять оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований студентом у відповіді; активність при обговоренні питань семінарського заняття і систематичність роботи на заняттях; результати виконання домашніх завдань (казусів); експрес-контроль у формі тестів, письмових контрольних робіт, в т.ч. підсумкового модульного тестування; результати виконання індивідуальних завдань.

Співвідношення складових оцінювання при поточному контролі у кожному змістовному модулі:

<i>Форми контролю знань при поточному контролі</i>	<i>Оцінка (в балах)</i>
Усна відповідь	До 5 балів
Доповнення відповіді	До 3 балів
Експрес-опитування	До 2 балів
Самостійна робота	До 5 балів
Тестування (5 тестів)	До 5 балів
Індивідуальне завдання (в т.ч. реферат)	До 5 балів
Модульне завдання	До 10 балів

Модульний контроль

Модульний контроль (сума балів за кожний змістовний модуль/ЗМ) проводиться на відповідному семінарському занятті після вивчення відповідного змістовного модуля (ЗМ1, ЗМ2). Підсумкова кількість балів за змістовні модулі визначається як сума балів за всіма формами поточного контролю плюс оцінка (бали) за модульне завдання.

Модульним завданням завершується вивчення матеріалу відповідного модуля. Протягом семестру виконуються модульні завдання. Модульне завдання складається з 2 задач, які можуть бути оцінені до 5 балів кожна.

За результатами семестру студент отримує **підсумкову оцінку** за 100-бальною шкалою, яка складається із суми балів отриманих протягом навчання (максимально 60 балів) та на іспиті (максимально 40 балів).

Шкала оцінювання

За шкалою коледжу (100-бальною системою)	Оцінка за національною шкалою та шкалою університету		Оцінка за шкалою ECTS
90-100	відмінно	5	A <i>відмінно</i>
85-89	добре	4	B <i>добре (дуже добре)</i>
75-84			C <i>добре</i>
65-74	задовільно	3	D <i>задовільно</i>
60-64			E <i>задовільно (достатньо)</i>
35-59	незадовільно	2	FХ <i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1-34	незадовільно	2	F <i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Походження та сутність банків
2. Види банків та особливості їх функціонування в Україні
3. Банківські об'єднання та перспективи їх функціонування в Україні
4. Структура банківської системи України
5. Моделі банківських систем
6. Роль банківської системи в економічному розвитку країни
7. Формування банківської системи України
8. Історія створення центральних банків та їх функції на сучасному етапі
9. Операції центральних банків
10. Транспарентність центральних банків
11. Особливості створення та реєстрації банку в Україні
12. Особливості ліцензування банків в Україні
13. Активні операції банку
14. Пасивні операції банку
15. Банківські ресурси та порядок їх формування
16. Власний капітал банків
17. Проблема капіталізації банківської системи України
18. Вкладні операції банків
19. Депозити як головне джерело формування банківських ресурсів
20. Гарантування вкладів фізичних осіб
21. Принципи корпоративного управління в банках
22. Розвиток корпоративного управління в банківському секторі України
23. Особливості корпоративного управління в банках України
24. Реорганізація банків
25. Розвиток ринку банківських послуг в Україні
26. Стратегії банку на ринку банківських послуг
27. Особливості конкуренції на ринку банківських послуг в Україні
28. Сучасні тенденції консолідації ринку банківських послуг
29. Антимонопольне регулювання в банківській системі України
30. Ризик як волатильність показників банківської діяльності
31. Модель банківського дефолту Джозефа Ф. Сінкі
32. Класифікація ризиків банківської діяльності
33. Управління кредитним ризиком у банках України
34. IRB-підхід (Internal ratings-based approach) до оцінки кредитних ризиків банків
35. Скорингові моделі у роздрібному кредитному бізнесі
36. Кредитні деривативи і сек'юритизація банківських активів
37. Управління валютним ризиком у банках України
38. Управління ринковим ризиком у банках України
39. Використання VaR-моделі (Value at Risk) для оцінки ринкового ризику
40. Управління ризиком ліквідності банку
41. Класифікація та оцінка операційних ризиків банку
42. Управління активами-пасивами банків в Україні

43. Гар-методологія та аналіз дюрації в управлінні процентним ризиком банків
44. Хеджування банківських ризиків
45. Стрес-тестування банків
46. Управління власним капіталом у банках України
47. Економічний капітал як індикатор загального ризику банку
48. Еволюція базельських вимог в контексті управління ризиками банків
49. Удосконалення організаційної структури ризик-менеджменту в банках України
50. Вплив глобалізаційних процесів на розвиток банківської системи України
51. Проблеми та перспективи розвитку іноземних банків в Україні
52. Іноземний капітал в банківській системі
53. Банкрутство банку
54. Стабільність банківської системи та методи її забезпечення
55. Банківська паніка
56. Транспарентність та її роль у банківській діяльності
57. Антикризове управління в банках
58. Система банківського регулювання в Україні
59. Міжнародні стандарти банківської діяльності
60. Розвиток процесів регулювання та дерегулювання в банківській системі України
61. Банки у фінансовому секторі України
62. Універсальні і спеціалізовані банки в Україні
63. Системно важливі банки: сутність, вплив та регулювання
64. Структура і функції банківської системи
65. Діяльність центральних банків
66. Національний банк України як регулятор банківської системи
67. Розвиток корпоративного управління в банківській системі України
68. Організаційна структура банків в Україні
69. Злиття і приєднання банків в Україні
70. Інноваційна трансформація банківської системи
71. Стратегічне планування на ринку банківських послуг
72. Індикатори конкурентоспроможності банків
73. Концентрація банківської системи та антимонопольне регулювання
74. Управління активами-пасивами банків в Україні
75. Управління власним капіталом у банках України
76. «Базель III» і розвиток управління ризиками в банках
77. Система ризик-менеджменту в банках України
78. Офшорна банківська діяльність
79. Іноземні банки в Україні
80. Міжнародні фінансові організації та банківська система України
81. Системний ризик і фінансова стійкість банківської системи
82. Банківська паніка
83. Антикризіві методи регулювання банківської системи
84. Прозорість банківської діяльності
85. Проблеми дерегулювання банківської діяльності

- 86.Банківський нагляд в Україні
- 87.Моральний ризик та несприятливий відбір у банківській системі
- 88.Міжнародні стандарти банківської діяльності
- 89.Система гарантування вкладів в Україні
- 90.Міжнародне банківське регулювання

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Банківські операції [Текст] : підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. А. М. Мороза. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2018. – 608 с.
2. Банківські операції [Текст] : підручник / За ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. – 2-ге вид. випр. і доповн. – Тернопіль: ТЗОВ «Терно-граф», 2013. – 688 с.
3. Банківські операції [Текст] : підручник / О. В. Дзюблюк, Я. І. Чайковський, Н. Д. Галапуп та ін.; за ред. О. В. Дзюблюка. – Тернопіль: Вид-во ТНЕУ «Економічна думка», 2019. – 696 с.
4. Інструкція про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України : постанова Правління НБУ : прийнята 12.12.2002 року № 502 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0021-03>.
5. Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні: постанова Правління НБУ : затверджена 28.08.2001 р. № 368 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0841-01>.
6. Копилук О. І. Банківські операції. 2-ге вид. випр. і доповн. [Текст] : навчальний посібник / О. І. Копилук, О. М. Музичка. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 536 с.
7. Положення про застосування Національним банком України стандартних інструментів регулювання ліквідності банківської системи : постанова Правління НБУ : прийнята 17.09.2015 № 615 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0615500-15>.
8. Положення про порядок здійснення банками операцій з векселями в національній валюті на території України : постанова Правління НБУ : прийнята 16.12.2003 року № 508 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=1&nreg=z0174-03>.
9. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : постанова Правління НБУ : прийнята 30.06.2016 № 351 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.
10. Прасолова С. П. Банківські операції [Текст] : навчальний посібник та практикум / С. П. Прасолова, О. С. Вовченко. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 568 с.
11. Про банки і банківську діяльність : закон України : прийнятий 07.12.2000 р. № 2121-III / Верховна Рада України. – Офіційний текст. – Режим доступу до закону : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2121-14>.
12. Про Національний банк України : закон України : прийнятий

20.05.1999 р. № 679-XIV / Верховна Рада України. – Офіційний текст. – Режим доступу до закону : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=3&nreg=679-14>.

13. Чайковський Я. І. Методичні вказівки виконання комплексного практичного індивідуального завдання з дисципліни «Банківські операції» [Текст] / Я. І. Чайковський, Т. Б. Стечишин. – Тернопіль. – ТНЕУ, 2016. – 95 с.

Додаткова:

14. Банківські операції [Текст] : навчальний посібник / В. І. Капран, М. С. Кириченко, О. К. Коваленко, С. І. Омельченко. – К.: Центр навчальної літератури, 2016. – 208 с.

15. Банківські операції [Текст] : підручник / В. І. Міщенко, Н. Г. Слав'янська, О. Г. Коренева; за ред. В. І. Міщенка, Н. Г. Слав'янської. – [2-ге видання перероб. і доп.]. – К.: Знання, 2016. – 727 с.

16. Банківські операції: підручник / А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.; за ред. А. М. Мороза. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – К.: КНЕУ, 2012. – 476с.

17. Васюренко О. В. Банківські операції [Текст] : навч. посібник / О. В. Васюренко. – К.: Знання, 2014. – 324 с.

18. Васюренко О. В. Банківські операції [Текст] : навч. посібник / О. В. Васюренко. – К.: Т-во “Знання”, КОО. – 2010. – 243 с.

19. Васюренко О. В. Банківські операції [Текст] : навч. посібник / О. В. Васюренко. – К.: Т-во “Знання”, 2016. – 311 с.

20. Васюренко О.В. Банківські операції [Текст] : навч. посібник / О. В. Васюренко. – [2-ге вид., виправлене і доповнене]. – К.: Т-во “Знання”, КОО, 2011. – 255 с.

21. Дзюблюк О. В. Валютна політика [Текст] : підручник / О. В. Дзюблюк. – К.: Знання, 2017. – 422 с.

22. Заславська О. І. Банківські операції [Електронний ресурс] : методичні рекомендації з навчальної дисципліни для студентів напряму підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит», спеціалізації «Банківська справа», «Фінанси» / О. І. Заславська. – ДВНЗ «УжНУ», 2016. – 58 с. – Режим доступу : [http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7497/1/Банківські%20операції%20\(методичні%20рекомендації\).pdf](http://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/7497/1/Банківські%20операції%20(методичні%20рекомендації).pdf).

23. Інструкція про порядок здійснення контролю за експортними, імпорнтними операціями : постанова Правління НБУ : прийнята 24.03.1999 року № 136 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0338-99>.

24. Іпотечне кредитування [Текст] : навч. посібник / За редакцією О. С. Любуна, О. І. Кіреєва, М. П. Денисенка. – Київ: Центр навчальної літератури, 2015. – 392 с.

25. Класифікатор іноземних валют та банківських металів України : постанова Правління НБУ : прийнята 04.02.1998 року № 34 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v0521500-98>.

26. Косова Т. Д. Банківські операції [Текст] : навчальний пос. /

Т. Д. Косова, О. Р. Циганов. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 372 с.

27. Основи банківської справи [Текст] : навчальний посібник / І. Ф. Прокопенко, В. І. Ганін, В. В. Соляр, С. І. Маслов. – К.: Центр навчальної літератури, 2015. – 410 с.

28. Положення про валютний контроль : постанова Правління НБУ : прийнята 08.02.2000 року № 49 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0209-00>.

29. Положення про надання Національним банком України стабілізаційних кредитів банкам України : постанова Правління НБУ : прийнята 13.07.2010 року № 327 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon2.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0540-10>.

30. Положення про порядок видачі Національним банком України індивідуальних ліцензій на використання іноземної валюти на території України як засобу платежу : постанова Правління НБУ : прийнята 14.10.2004 року № 483 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1429-04>.

31. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами постанова Правління НБУ : прийнята 03.12.2003 року № 516 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03>.

32. Положення про порядок реєстрації та ліцензування банків, відкриття відокремлених підрозділів : постанова Правління НБУ : прийнята 08.09.2011 року № 306 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1203-11>.

33. Правила Національної платіжної системи «Український платіжний простір» : постанова Правління НБУ : прийнята 07.06.2013 року № 213/2013 / Національний банк України. – Офіційний текст. – Режим доступу до постанови : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=47029>.

34. Практикум застосування автоматизованої банківської системи Б2 у навчальному процесі з вивчення студентами дисциплін фахового спрямування «Фінанси та кредит», спеціальності «Банківська справа» : навчально- методичний посібник [Текст] / Я. І. Чайковський, В. Я. Рудан, Л. М. Прийдун, Л. О. Матлага. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 132 с.

35. Про заставу : закон України : прийнятий 02.10.1992 р. № 2654 – XII / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 47. – Ст. 642

36. Про інвестиційну діяльність : закон України : прийнятий 18.09.1991 р. № 1560-XII / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 1991. – № 47. – С. 646

37. Про іпотеку : закон України : прийнятий 05.06.2003 р. № 898-IV / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 38. – С. 313

38. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати : закон України : прийнятий від 19.06.2003р. – № 979-IV / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 2004. – №1. – С. 1
39. Про іпотечні облигації : закон України : прийнятий 22.12.2005 р. № 3273-IV / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 16. С. 134
40. Про обіг векселів в Україні : закон України : прийнятий 05.04.2001 р. № 2374-III : за станом на 20.09.2011 року / Верховна Рада України. – Офіційний текст. – Режим доступу до закону : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2374-14>.
41. Про організацію формування та обігу кредитних історій : закон України : прийнятий 23.05.2005 р. № 2704-IV / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 2005. – № 32. – С. 421
42. Про систему валютного регулювання і валютного контролю : Декрет Кабінету Міністрів України : прийнятий 19.02.1993 р. №15-93 / Кабінет Міністрів України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 1993. – № 17. – С. 194 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=15-93>.
43. Про страхування : закон України : прийнятий 07.03.1996 р. № 85/96.– ВР / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 18. – С. 78
44. Про цінні папери і фондовий ринок : закон України : прийнятий 23.02.2006 р. № 3480-IV / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради. – 2006. – № 31. – С. 268
45. Романова М. І. Основи банківської справи [Текст] : навчальний посібник / М. І. Романова, Ж. В. Устюгова. – К.: Центр учбової літератури, 2017. –168 с.
46. Снігурська Л. П. Банківські операції і послуги [Текст] : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / Л. П. Снігурська. – К.: МАУП, 2016. – 456 с.
47. Чайковський Я. Аналіз сучасного стану та роль депозитних коштів у кредитній діяльності банків в Україні [Текст] / Я. Чайковський, І. Чайковська // Наука молода. – Збірник наукових праць молодих вчених Тернопільського національного економічного університету. – 2014. – Випуск 21. – С. 282-292.
48. Чайковський Я. І. Зарубіжні моделі аналізу кредитоспроможності позичальників-юридичних осіб [Текст] / Я. І. Чайковський, С. О. Краснов // Наука молода. – Збірник наукових праць молодих вчених Тернопільського національного економічного університету. – 2015. – № 22. – С. 151-162 (22 с.
49. Чайковський Я. І. Напрямки удосконалення методики аналізу кредитоспроможності боржника-юридичної особи [Текст] / Я. І. Чайковський // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє : щорічник. – Вип. 19 : у 2 ч. Ч. 1 за заг. ред. М. В. Лазаровича. – Тернопіль : ТНЕУ, 2014. – 364 с. – С. 176-188.
50. Чайковський Я. І. Проблеми та напрямки підвищення ефективності функціонування банківської системи України [Текст] / Я. І. Чайковський // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний

економічний університет; редкол. : В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету “Економічна думка”, 2016. – Том 23. – № 1. – С. 153-160.

51. Чайковський Я. І. Реорганізація банків як напрямок реформування банківської системи України [Текст] / Я. І. Чайковський // Наука молода. – Збірник наукових праць молодих вчених Тернопільського національного економічного університету. – 2015. – Випуск 23. – С. 112-119.

52. Шевченко Р. І. Банківські операції [Текст] : навч.-метод. посібник для самот. вивч. дисцип. / Р. І. Шевченко. – К.: КНЕУ, 2010. – 160 с.